

ב. פרה אדומה שנשחטה על ידי שנים, אחד התחיל לשחוט והשני סיים, (ואמנם לראבר"ש אין כשר לעשות כן לכתחילה), וכן אדם אחד ששחט ובאמצע השחיטה החליפו את סודרו – למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף, אינו מטמא אלא האחרון, בגמר השחיטה, ולמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף – שניהם מטמאים.

(הערת הגר"ד ויור שליט"א: עוד מתבאר לכאורה מהסוגיא נפקותא נוספת; הרי השוחט את הפסח שלא בזמנו, כבר נפסל מקרבן פסח כבר בתחילת השחיטה, א"כ על כרחנו דלמ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף, צריך לומר שפסח בשאר ימות השנה לא בעי עקירה. ומי שסובר (בפסחים עג) שלעולם בעי עקירה, ע"כ סובר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף. נפקותא נוספת – ע' בב"ק עב ובזבחים ל.).

אבל אין נפקותא באופן שנכרי התחיל לשחוט וישראל סיים – שלכו"ע פסול, שהרי גם אם ההתחלה אינה 'שחיטה', הלא נעשה בה מעשה טריפה. וכיו"ב עולת העוף שנמלקה סימן ראשון למטה וסימן שני למעלה – שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף למטה, ונפסלה בכך. (רבא. אבל מיעוט סימן למטה לא פסל. כ"כ אחרונים עפ"י הרמב"ם).

כמו כן, באופן שלבסוף נגמרה השחיטה בפסול – אף ההתחלה אינה כלום לכו"ע. הלכך, פרה שארע בה פסול בשחיטתה, (ואפילו לא פסול בגוף השחיטה אלא שנעשתה עמה מלאכה באותה שעה. ר"ת ועוד. ומרש"י משמע לכאורה שחולק, אך אינו מוסכם. ע' בראשונים; שו"ת רעק"א קסה; חזו"א ג, כו; מרומי שדה) – אינה מטמאה בגדים בין לאחר שארע בה הפסול ובין קודם לכן, שהרי נגלה הדבר למפרע שאין זו שחיטה כלל. (יש מי שחידש שלענין פסול שהייה אין חל כלל זה, לפי שאינו פסול במעשה השחיטה כשלעצמו אלא שהשחיטות אינן מצטרפות, הלכך אם שהה בינתיים, למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף – יש שם 'שחיטה' כבר מתחילה. ע' זכר יצחק לט).

וכן אמרו לענין השוחט קרבן-פסח על החמץ בתוך המועד, באופן שהבעלים נדחו לפסח-שני, ומסתמא עומד הקרבן להשחט לפסח-שני – ואם שחטו בסתמא, פטור משום שוחט על החמץ, כיון שהקרבן פסול, שהרי שחט פסח שלא בזמנו. ואפילו למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף, שחיובו חל רק בגמר שחיטה, והלא משעה שהתחיל לשחוט מיד נדחה הקרבן מפסח, נמצא שבשעת חלות השחיטה כבר אינו עומד לפסח והיה לו להתחייב, שכבר נעקר לשלמים וכשר – אעפ"כ פטור, היות ולא נדחה מדמי פסח, שראוי הוא להפדות במצב זה ויביא בדמיו פסח, הלכך לא נעקר ממנו שם 'פסח' ופסול שלא בזמנו (כל שלא עקר בפירושו).

ב. המתעסקים בה קודם שארע בה הפסול – מטמאים בגדים, (היות ושחיטתה היתה כשרה, וחל עליה שם 'פרה' לטמא בגדים). והמתעסקים בה לאחר הפסול – אינם מטמאים. (והוא הדין בפסול שארע בשריפתה – מטמאה את המתעסקים בה קודם הפסול ולא את המתעסקים בה אח"כ. רמב"ן).

דף ל

נד. מה דין השחיטה באופנים הבאים?

א. השוחט בכמה מקומות בצואר.

ב. שנים או חזין בסכין ושוחטים.

ג. שחט את הוושט למטה ואת הקנה למעלה, או להפך.

ד. החליד את הסכין בין סימן לסימן; החליד תחת העור; תחת מטלית כרוכה על הצואר; תחת צמר מסובך; החליד במיעוט סימנים.

- א. השוחט בשנים ושלשה מקומות (פרש"י: חתך במקום אחד וחזר והתחיל לחתוך בצואר למטה מאותו מקום או למעלה ממנו. ומדובר שחתך עכ"פ במקום אחד רוב סימנים. תוס'. ומשמע ברא"ש ובתוס' ששחט תחילה מיעוט ואח"כ שחט רוב במקום אחר, אבל שחט מתחילה רוב – הרי זו שחיטה מפורעת וכשרה. ובשאלות מפרש: כגון שחתך סביב סביב באותו מקום, מעט מכאן ומעט מכאן ובין הכל יש רוב. ועוד פרש: כגון ששחט רוב קנה למעלה ורוב וושט למטה) – נחלקו החכמים; לדעת רב ורב יצחק בר שמואל בר מרתא – כשרה. ולדעת שמואל וריש לקיש – אינה כשרה, (שצריך שחיטה מפורעת – גלויה וניכרת). (לפר"ח והשאלות, אם שחט רוב במקום אחד – משמע שכשר לכו"ע. עפ"י תוס').
- הלכה כרב באיסורין, וכמו שנהג רב יצחק בר שמואל בעצמו. עפ"י רי"ף, תוס' ורא"ש. כמה ראשונים נקטו להלכה כפרוש השאלות, שמיעוטים מכמה צדדים מצטרפים. רמב"ן רשב"א רא"ש והגהות אשר"י. וע' רעק"א. ובבית הלוי (ח"ב יח) הוכיח שגם רש"י מודה לדינא להשאלות. ואולם רב האי ורב שרירא ורב שמואל בן חפני הגאונים, פסקו שפסול. מובא בהג"א).
- ב. שנים אוזנים בסכין ושוחטים, בין שהסכין מאוננת במיזושר בין שהיא באלכסון – שחיטתם כשרה, (ואין חוששים שמה ידרסו, ע"י שכל אחד מושך לצד אחר ושניהם דוחקים הסכין על הצואר). ואם בשתי סכינים בשני מקומות – תלוי הדבר במחלוקת החכמים דלעיל.
- ג. שחט הושט למעלה והקנה למטה, או להפך – אם בשני מקומות נפרדים – מחלוקת, כדלעיל. ואם חתך בהמשך אחד, אפילו באלכסון (שחיטה העשויה כקולמוס) – כשרה.
- ד. החליד הסכין בין סימן לסימן – בין שפסק מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה, (ואת הסימן השני שחט כדרכו) – שחיטתו פסולה. לר' ישבב הרי זו נבלה, ולר' עקיבא – טרפה. תחת העור – רב יהודה אמר רב: כשרה. בי רב אמרו: תחת העור איני יודע. תחת מטלית או תחת צמר מסובך – לרב יהודה אמר רב: ודאי כשרה. לבי רב: 'תיקו'. (הרמב"ם כתב שאם פרש מטלית על הסכין ועל הצואר ושחט תחת המטלית – הואיל ואין הסכין גלויה – הרי זו ספק נבלה. ואולם הרמב"ן הרשב"א הרא"ה הר"ן והרא"ש סוברים, שלא נסתפקו בגמרא אלא במטלית הקבועה בצואר, כגון שיש שם מכה ודבק עליה מטלית, דומיא דצמר המסובך. השו"ע (כד, ח) פסק שיש לחוש לדברי הרמב"ם לכתחילה. וע"ש בב"ח ובט"ז).
- החליד במיעוט סימנים – נסתפק רב פפא, ועלה ב'תיקו'. (רש"י פרש: שתחילה שחט רוב בהכשר ואח"כ החליד במיעוט, אבל החליד במיעוט הראשון – פסולה ודאי ולא ספק (וכתב רש"י שהריהי נבלה. וע' בזה בבית הלוי ח"ג כו, א). ורבנו תם מפרש שהספק הוא דוקא במיעוט ראשון אבל במיעוט אחרון – כשרה. וכן הרמב"ם פסק להכשיר במיעוט בתרא. וכ"ד הרשב"א והר"ן. ואולם הרא"ש חשש למעשה לדעת רש"י וכתב שכן נהגו באשכנז ובצרפת.
- והר' אושעיא והרז"ה ועוד מפרשים, ששחט רוב סימן אחד ואח"כ החליד תחת המיעוט הנשאר ושחט את הסימן השני. וכן נקטו הרמב"ן הרא"ה הרא"ש לעיקר, וכן הריב"ש בתשובה – קפו. ע"ש ובתשו' קצב). וכל 'תיקו' דאיסורא – לחומרא. (רש"י וש"פ).

דפים ל – לא

- גה. א. מנין שהשחיטה במשיכה ולא בהתזה?
 ב. האם שחיטת עוף על ידי יריית חץ כשרה?
 ג. היה שוחט במשיכה והתז את הראש בבת אחת – מה דין השחיטה? ומה הדין באופן זה כששחט שני ראשים כאחד והתזום?
 ד. האם יש שיעור מסוים לאורך הסכין, ומה דין שחיטה באיזמל ובמחט?
- א. אמר שמואל: חץ שוחט לשונם – כחץ, ההולך ונמשך. תנדר"י: ושחט – ומשך, וכן הוא אומר זהב שוחט, (שהוא רך ומושכים אותו כעין חוטים. רש"י). ואומר: חץ שחוט.

ב. אמרו שרבה היה בודק החצים מפגימות לר' יונה בר תחליפא, ושחט בה – באופן שניכר הדבר שהחץ לא עשה חלדה, שפרם (כרת) את הנוצות.

ג. היה שוחט, והתז את הראש בבת אחת (וי"א: הוא הדין להתזו הסימנים לבדם) – אם הולך את הסכין ולא הביא או שהביא ולא הולך, אין השחיטה כשרה אלא אם יש בסכין כשיעור מלא צואר ועוד חוץ לצואר כמלא צואר.

(נראה, שאין צריך להוליך את כל אותו השיעור, כי פעמים שהסכין חדה ושוחט הרוב בלא הולכת כמלא צואר, אלא שהוצרך שיעור זה כדי לשחוט בריות. עפ"י תוס', רא"ש). אבל הולך והביא, אפילו סכין קצרה מאד – כשרה.

בשוחט שני ראשים, השיעור הוא מלא צואר חוץ לשני צוארים. (ואם היה בסכין כמלא צואר וחוצה לו כמלא צואר – נחלקו הראשונים אם שתי השחיטות פסולות, או שמא הבהמה הראשונה שנשחטה כשרה. ובשו"ע (כד, ג) כתב לחוש לשיטה המחמירה).

לענין חיתוך מפרקת והתזת הראש לאחר שחיטת הסימנים – ע' יו"ד סו, ג; שו"ת אחיעזר ח"ג ל וח"ד יח-כ.

ד. אין שיעור לאורך הסכין. (מלבד כשהולך ולא הביא, והתז – כנ"ל). ואפילו שוחט באיזמל (= תער דק וקטן מאד. רש"י) – כשרה, ולבד שאין לו קרניים. (שמא יחליד הסימנים או ינקבם). שחט במחט – פסולה, שכשמוליך ומביא הוא נוקב וקורע ולא חותך. ובמחט הרצענים (= מרצע שפיותיו חדודים, וחותרים בו חוטי התפר. רש"י) – ניסו להוכיח ממשנתנו שכשרה, ודחו ההוכחה. (וכיון שלא נפשט הדבר, כתבו הראשונים להחמיר. ועוד כתבו שבסכין קטנה יותר מדאי יש להחמיר שלא לשחוט. והמרדכי כתב שלכתחילה יהא כאורך שני צוארים, ויש משערים ב"ד אצבעות. ע' בפוסקים יו"ד כד; ה. כמה ראשונים כתבו שלא הכשירה משנתנו איזמל אלא בעוף שצוארו דק, אבל בהמה צריכה סכין מלא צואר וחוצה לו כמלא צואר. ויש חולקים).

דף לא

- נו. א. מהם חילוקי הדינים והשיטות אודות כוונה בשחיטה וכוונה בטבילה?
 ב. האם כשר לטבול בגל שנתלש?